

"אגורה באהלך עולמים"

(תהילים ס"א)

זמני השבת

ירושלים

כניסה יציאה ר"ת

20:26 19:38 18:48

גיליון 226

כי תבוא - תשפ"ג

עבודת השם בשמחה

בפרשה, הקדוש ברוך הוא כורת ברית עם ישראל בערבות מואב. כידוע ישנה כריתת ברית שעשה הקב"ה עם ישראל בחורב.

אומר המלבי"ם: כריתת הברית בפרשתנו גדולה מזו שהייתה בהר סיני. בסיני הבטיח הקדוש ברוך הוא: "אתם תהיו לי ממלכת כהנים וגוי קדוש" וכל ישראל היו רואים את הקולות וההלידים ובעצם הכניס הקב"ה פחד בישראל. לכן, למרות שאמרו ישראל נעשה ונשמע, כפה עליהם הר כגיגית בכדי שלא יחזרו בהם בגלל הפחד. על כן, מה שאמרו ישראל, כל אשר דיבר השם נעשה, הדבר נובע מפחד. אבל בערבות מואב, עם ישראל פסע מכניסה לארץ, אחרי שמה מוכיח אותם על העבירות שעשו במהלך 40 שנה במדבר ונכנס בהם חשק והתלהבות נפלאה להידבק בקדוש ברוך הוא ורוצים הם בברית עם השם יתברך. לכן שונה ברית זו מהברית בחורב.

אומרת התורה: "היום הנה יהנה אלהיך מצנןך לעשות את החקים האלה ואת המשפטים ושמרת ועשית אותם ככל לבבך ובקל נפשך. את יהנה האמרת היום להיות לך אלהים ולקחת בדרךך וּלְשֹׁמֵר חֻקֵי וּמִצְוֹתָיו וּמִשְׁפָּטָיו וּלְשֹׁמֵעַ בְּקוֹלוֹ. וְיִהְיֶה הָאָמִירָךְ הַיּוֹם הַלְהוֹת לוֹ לְעַם סִגְלָה פְּאֶשֶׁר דָּבָר לָךְ וּלְשֹׁמֵר כָּל מִצְוֹתָיו. וְלִתְתֶךָ עֲלֵיוֹן עַל כָּל הַגּוֹיִם אֲשֶׁר עָשָׂה לְתַהֲלֶה וּלְשֹׁם וּלְתַפְאֶרֶת וְלִהְיֶה אֱלֹהֶיךָ פְּאֶשֶׁר דָּבָר".

אומר הספורנו: "היום הזה" - שאתה נכנס עמו לברית. הנה ענין הברית הוא, שהאל יתברך מצווך לעשות את החוקים והמשפטים לטוב לך ואתה מקבל עליך לשמורם. "בכל לבבך" - שתכיר בלי שום ספק, שראוי לעשות רצונו (ולא תתבלבל אחר הבלי העולם). "ובכל נפשך" - שלא ינא אותך כוח מתאוה, בהיותך מכיר מעלת מי שצווה ותועלת מצותיו וזוה (שנבין רווח קיום המצוות, שהרי אין בן חורין אלא מי שעוסק בתורה. כי העמל בתורה, זוכה להארה ומצליח לראות את העולם בדרך האמת). ומכוח זה: "את ה' האמרת היום" - כשקבלת עליך להיכנס בברית בשבועת האלה, אשר בה אבדן כל טוב גשמי. אם תעבור עליו, האמרת ורוממת את האל יתברך בזה שיהיה יותר נכבד אצלך קיום רצונו, מכל טוב גשמי. "להיות לך לאלהים" - שיהא הוא אצלך הנבדל, הנכבד מכל העצמים הנבדלים וממנו כל הנהגת וקיום ענייניך בלי שום אמצעי, כראוי לנצחי באופן שראוי לך לעבוד ולהיכנע לו לבדו ולהתפלל אליו בהיותו הוא לבדו מנהיגך" (דע, הכתובת לכל בעיה היא אחת - הקב"ה). לאחר שישראל מאמירים את השם, עכשיו תור הקב"ה להשיב להם ולכן, "ה' האמירך, להיות לוי" - לעם סגולה. כדי שישגי בכס מה שחפץ להשיג מן המין האנושי (ישראל הם תכלית קיום העולם). "ולהיותך עם קדוש" - נחצי לחיי העולם הבא". התפקיד שלנו הוא לרומם את השם בעולם, מוטל עלינו תפקיד חשוב והקב"ה סומך עלינו שלא נאכזב אותו.

לעומת ישראל, יש את אומות העולם. אצלם הכל זה מהשפה ולחוץ. כך מצאנו אצל נבוכדנצר שחלם חלום והתפעל ממנו מאוד. הוא קרא לכל חכמיו לפתור את חלומו, אבל לא מצאו פתרון עד שבא דניאל. בחלום ראה נבוכדנצר עץ ענק, מגיע עד לב השמים ומרוב גודלו כמעט מכל מקום בעולם היה ניתן לראותו ועליו פירות מאכל יפים וכל חיות העולם מסתופפות בצילו ואוכלות פירותיו ועופות העולם יושבות על ענפיו. אומר רש"י: העץ הזה הוא נבוכדנצר ששלט בכל העולם וכולם חוסים תחת מלכותו. המשיך החלום, והנה לפתע הופיע מלאך קדוש משמיים וצעק לחרות ולעקור את העץ, לפזר את הפירות והענפים ושלא יישאר אף בעל חיים תחת העץ. בזה רמז לנבוכדנצר, שעוד מעט מלכותו תסתתים. אמר אותו מלאך, את שורשי העץ לא להכרית ולהשאירם באדמה ויחיה מעשבי השדה וטל השמיים. בזה רמז לו, שמאותו יום שייכרת, השורשים יישארו. ויצטרך להתקיים העץ מטל השמים ועשבי השדה. אומר רש"י: נבוכדנצר יהפוך לבהמה ויחיה עם בעלי החיים, יאכל מעשבי השדה וירוה צמאוונו מטל השמים.

במשך 7 שנים יהיה כבהמה ואחר כך יחזור לכסא מלכותו וכל זה יעשה הקדוש ברוך הוא, בכדי להראות שהממלכה שלו והוא מתנשא לכל לראש והעושר והכבוד מלפניו והוא מושל בכל. (זה מה שאנחנו אומרים כל בוקר בויברך דוד', אז לפחות נדע לכוון בבוקר שהכל ממנו בעיקר הפרנסה, שהוא מחליט למי לתת וממי לקחת).

בעצם אמר המלאך, גם בהמה יכול הקדוש ברוך הוא לקחת ולתת לה שלוט על העולם כולו. דניאל לא ידע כיצד לספר לנבוכדנצר את פתרון החלום ולהודיעה לו שהוא עומד לחיות כבהמה ולקח לו שעה קלה להחליט איך לעשות זאת. לבסוף פתר לו דניאל את החלום כמו שהוא ויעץ לו דניאל, אם אתה רוצה להינצל מהגזירה, את החטאך בצדקה פרוק. בעצם הציע לו דניאל לתת צדקה לעניים.

במדרש תנחומא שואלים רבותינו, מי ביקש מדניאל לתת עצות לנבוכדנצר? אם הקב"ה רוצה להענישו, למה להתערב? ומתריצים: דניאל ראה את עניי ישראל לאחר החורבן, רעבים ופצועים ורצה דניאל לסייע להם בדרך כלשהי. אבל באמת דניאל לא העלה בדעתו שרשע כמו נבוכדנצר שהיה רוצח בדם קר, יתחיל לתת צדקות. אבל נבוכדנצר הפתיע והחל לחלק לישראל צדקות ויש אומרים שבעבור זה נזרק דניאל לגוב האריות. נבוכדנצר חילק צדקה במשך 12 חודשים, לאחר שנה: יצא יום אחד עם פמלייתו לסייר בבבל בכדי לבדוק איך לפתח אותה ושמע צעקות שאל, מה הצעקות האלו? אמרו לו, בני ישראל באים לאוצרות לקחת כסף. אמר להם, אנחנו רוצים לפתח את בבל, יש להפסיק מיד עם הצדקות ובאותו יום שאמר נבוכדנצר להפסיק לחלק את הצדקה התקיים החלום ובמשך 7 שנים הפך לחיות כמו בהמה.

נמצא שאמנם דניאל טעה בהערכה שלו לנבוכדנצר שהבין שגאותן כזה לא ייתן צדקה לעולם ולא יתרגש מהחלום. כמה זמן החזיק נבוכדנצר בצדקות? 12 חודשים ומיד לאחר מכן חזר לסורו. זה ההבדל בין ישראל לאומות, ישראל כשהם מאמירים את השם, השם מאמירם בחזרה, אבל אין דבר כך אצל הגויים, אצלם הדבר מהשפה ולחוץ.

כן מצאנו עם יונה הנביא, שטעה גם הוא במחשבה על נינווה. הקדוש ברוך הוא שולח את יונה לנינווה והוא מנסה לברוח לתרשיש, כיוון ששם אינו יכול לקבל נבואה, אבל כידוע הקב"ה לא נתן לו להגיע לשם. כאשר היה יונה בספינה, הפילו גורלות בעבור מי הסער הגדול שבים וחזרו על ההגרה ארבע פעמים ובכל פעם שמו של יונה היה זה שעלה בגורל ולאחר מכן השליכוהו לים. יונה הבין את המסר והגיע לנווה, מלך נינווה שמע את הדברים וגזר צום שלושה ימים. אומר הילקוט שמעוני: שהעמיד מלך נינווה אנשים ונשים לבד, ילדים לבד ובהמה וילדיה לבד והם היו רואים את אימם והיו רוצים לאכול ובוכים. ביום השלישי, חזרו כולם מדרכם הרעה והחזירו את האבדות שהיו אפילו ברשות הרבים לבעליהם. אפילו לבנים של גזל שבנו בפלטיץ של המלך, סתרו את הפלטיץ והחזירו אותם לבעליהם זאת על אף שאנו יודעים שיש גזירה, שאדם שגזל קורה ובנה בית אינו חייב לפרק את הבית בכדי להחזיר את הקורה ויכול לשלם את מחיר הקורה. כך גזרו חכמים, כיון שאם נחייב להחזיר את הקורה ולפרק את הבית, אנשים לא יעשו תשובה. זו נקראת תקנת מ'רשי'. בנינוה פירקו את הבתים והחזירו את הגזלות למרות שאין חובה כזאת. אומר הפרקי דרבי אליעזר: דן יונה בינו לבין עצמו ואמר, אני יודע שהגויים קרובים לעשות עכשיו תשובה ושולח השם רגזו על ישראל. כיצד ניתן להגיד שהגוי קרוב לתשובה וישראל לא? כיוון שלעם ישראל היה עוגן, בית המקדש. והרגישו ישראל חסינות שלא ניתן לגעת בהם, דבר זה גרם להם שלא לעשות תשובה. לגויים לא היה מקדש והם היו קרובים לעשות תשובה ולכן לא רצה יונה לעורר קטרוג על ישראל ורצה לברוח. כיון שראה הקדוש ברוך הוא ששבו אנשי נינווה מדרכם, עבר מכסא דין לכסא רחמים, התרצה ואמר סלחתי. אמר יונה, יודע אני שחטאתי שברחתי לים, כי אתה רחום וחנון. וכמה זמן החזיקה התשובה של אנשי נינווה? אומר הנביא, וינחם השם על הרעה אשר דיבר - ארבעים יום. לאחר ארבעים יום, חזרו לדרכם הרעה יותר מהראשונים ונבלעו המתים בשאול תחתית. על זה אמר יונה קרובים לעשות תשובה, ארבעים יום, הנה מצאנו שאצל הגויים הדבר משפה ולחוץ.

שבת שלום! הרב דוד לוי

ניתן לצפות בשיעור המלא בערוץ של הרב דוד לוי ביוטיוב

הגמרא בעבודה זרה אומרת, שבאים הגויים לפני הקב"ה ואומרים: תן לנו שכר מצוות. מייד נתן להם הקב"ה מצווה קלה- סוכה, שאין בה חסרון כיש. עשו הגויים סוכה והוציאה הקב"ה חמה מנרתיקה והם יוצאים ומבעטים בסוכה. הנה לפני רגע ביקשו מהקב"ה שייתן להם מצווה וברגע שנתן, בעטו בה. אצל היהודי הדבר הוא אמיתי, הוא מושרש ירושה בתוך הטבע שלנו ולכן כשיהודי מאמיר את השם, הוא יאמירו חזרה.

אנו עומדים בעיצומו של חודש אלול ועלינו להיזהר שלא יהיו הדברים שלנו מהשפה ולחוץ, אלא שנעשה שינוי אמיתי. נראה כעת שישראל הם במדרגה אחרת, גבוהה הרבה יותר.

בפרשה שלנו משה רבנו מונה צ"ח קללות (98), במדרש כתוב ששמעו זאת ישראל ונבהלו. (נאמר שתמיד אנו קוראים את הקללות שבועיים לפני ראש השנה בכדי שיהיה הפסק בין הקללות לבין ראש השנה ואז תכלה שנה וקללותיה תחל שנה וברכותיה).

יהודי צריך לדעת שיש שני סוגי ייסורים בעולם הזה. אחד- שהקב"ה רוצה לנקות לאדם מעוונותיו ולכן מביא עליו ייסורים. שהרי, יש עוונות שתשובה ויום הכיפורים וייסורים מכפרים ואז יבוא היהודי לקדוש ברוך הוא נקי, כיוון שכבר נפרעו ממנו בעולם הזה. בייסורים אלו אדם צריך לשמוח, כי השם שמח שבא אליו אדם נקי. הדבר דומה לאדם חולה, שרגלו נפגעה והיא מקובעת וכרגע הוא מוגבל. אבל הוא שמח, כיוון שיועד שרגלו תתרפא ויחזור להיות כאחד האדם.

הסוג השני- ייסורים לא טובים. כאשר אדם רחוק מהקדוש ברוך הוא ולא הולך בדרכיו, השם שולח איתותים כואבים בכדי לקרב אותו אליו ורוצה לעורר אותו. מבחינת הקדוש ברוך הוא, ודאי שאינו רוצה בייסורים בכדי לקרב את האדם, הוא היה שמח שהאדם יבין זאת לבד והיה מתעורר מעצמו לשוב אליו. איסורים אלו מוזכרים בפרשת בחוקותי שם כתוב: "וְאָם עַד אֵלֶּה לֹא תִשְׁמְעוּ לִי וְנִסְפַּתִּי לְיִסְרָה אֶתְכֶם שְׂבַע עַל חַטֹּאתֵיכֶם". מדוע על האדם לסבול ייסורים אלו? עליו רק לפתוח את העיניים והשכל ולהתקרב לבורא יתברך. על האדם להתעורר מיד בייסורים הראשונים שבאים עליו, להוריד את הראש, להתקרב להשם ובכך לסיים עם הייסורים.

אומר משה, הקללות בפרשתנו באות מהסיבה: "פִּתַּח אֶפְסָר לֹא עֲבַדְתָּ אֶת הַיְהוָה אֱלֹהֶיךָ בְּשִׂמְחָה וּבְטוֹב לֵבָב מִרֵב לְלִי". השינוי בפרשתנו לעומת פרשת בחוקותי, שבפרשת בחוקותי אומר הקב"ה אם לא תשמעו לי ולא תלכו בדרכי, תתייסרו. בפרשתנו, מדובר באדם שהולך בדרך השם, אבל לא עושה זאת בשמחה ולכן הוא מתייסר. אומר הקב"ה, בכדי שהאדם יבוא לעולם הבא נקי, אם אתה כבר עובד את השם, תעשה זאת בשמחה.

רבתינו ממשלים את צ"ח הקללות של משה, למלך שכעס על בנו וציווה לזרוק עליו אבן גדולה ולאחר מכן התחרט. חשב המלך מה לעשות בכדי לקיים את הציווי שלו והחליט, לפרור את האבן הגדולה לחצץ ולזרוק על בנו חתיכות קטנות. כך הייסורים שיבואו על האדם יהיו מועטים בכדי שיצליח האדם להכיל אותם.

נבין מה העניין לעבוד את השם בשמחה וטוב לבב.

הגמרא **במסכת ראש השנה** שואלת: למה תוקעים ומריעים פעם במעומד ופעם במישוב, מדוע לא מספיק לעשות זאת פעם אחת? מתרצת הגמרא, שבמעשה הזה שחוזרים עליו פעמיים, מערבבים ישראל את השטן. אומר **רש"י**: כיצד עי"י מעשה זה מתערבב השטן? כיוון שישראל מראים שמחבבים הם את המצוות, מיד מסתתמים טענותיו של השטן. קדוש ברוך הוא ציווה לתקוע פעם אחת, אבל עם ישראל תוקעים פעמיים. ככה זה שאדם עושה דבר מהלב, הוא בודק אחריו וחוזר ומשלים בו.

כעת נבין בעומק כיצד מסתתמים טענותיו של השטן. אנו יודעים שיש שתי בחינות של תשובה, אומר **השם משמואל**: דרך אחת היא מיראה, אז זדונותיו של האדם נהפכים לו לשגגות. דרך השנייה, זו תשובה מאהבה. בה זדונותיו של האדם נהפכים לו לזכויות. אומר **הנודע ביהודה**, שהתשובה של האדם בעשרת ימי תשובה, היא מאהבה. וכיצד נדע אם אדם עשה תשובה מאהבה או מיראה? הלא זה דבר שמסור ללב. ביום ראש השנה לפני התקיעה, בה השטן עם רשימה ראשונה של עבירות של עם ישראל ומיד ישראל תוקעים ומריעים בעמידה ובישיבה. עי"י חיבוב מצווה זו של תקיעת השופר, מוכיחים עם ישראל שהם עושים את התשובה מאהבה וכל העוונות שהביאה שטן לקטרג עליהם נהפכים להם לזכויות. אז מבין השטן שאם הוא יביא עוד עוונות, יהפכו להם גם הם לזכויות ובעצם נסתמים טענותיו.

זה עומק העניין לעבוד את השם בשמחה וטוב לבב. על היהודי לקיים את המצוות בשמחה ולהדר בהם עד היכן שידו משגת. עלינו לדעת שהקדוש ברוך הוא יבא איתנו בדין על העניין הזה ולכן, נכניס התלהבות בעשיית המצוות וממילא לא מדובר כאן ברמה של מהשפה ולחוץ ולא מסיבת הייסורים, זה מקום הרבה יותר גבוה שמביא את העשייה שלנו למקום אחר. הקדוש ברוך הוא בחר בנו להיות לו לעם סגולה ולייצג אותו בעולם, אחרי שקיבלנו תפקיד כל כך רם ונישא, עלינו לא להתבייש בו ונשמח במעשינו.

נסיים בדברי **בעל התניא** (פרק מו): **ויש דרך ישר לפני איש שווה לכל נפש וקרוב הדבר מאד מאד** לעורר ולהאיר אור האהבה התקועה ומסותרת בלבו להיות מאירה בתוקף אורה **כאש בוערה** בהתגלות לבו ומוחו למסור נפשו להשם וגופו ומאודו בכל לב ובכל נפש ומאד מעומקא דליבא באמת לאמיתו ובפרט בשעת קריאת שמע וברכותיה. והוא כאשר ישים אל ליבו מה שאמר הכתוב, **פְּנִימֵי הַפְּנִימִים לְפָנִים כִּן לֵב הָאָדָם לְאָדָם**: פירוש, כמו שכדמות וצורת הפנים שהאדם מראה במים, כך נראה לו שם במים אותה צורה עצמה. ככה ממש לב האדם הנאמן באהבתו לאיש אחר, הרי אהבה זו מעוררת אהבה בלב חברו אליו גם כן, להיות אוהבים נאמנים זה לזה. בפרט כשרואה אהבת חברו אליו. הנה זהו טבע הנהוג במידת כל אדם אף אם שניהם שווים במעלה ועל אחת כמה וכמה, אם מלך גדול ורב מראה אהבתו הגדולה והעצומה לאיש הדיוט ונבזה ושפל אנשים ומונול, המוטל באשפה ויורד אליו ממקום כבודו עם כל שריו יחדיו ומקימו ומרימו מאשפתו ומכניסו להיכל המלך חדר לפנים מחדר מקום שאין כל עבד ושר נכנס לשם ומתייחד עמו שם בייחוד וקירוב אמיתי וחובוק ונישוק ואתדבקות רוחא ברוחא (דבקות רוח ברוח בכל לב ונפש), על אחת כמה וכמה שתתעורר ממילא האהבה כפולה ומכופלת בלב ההדיוט ושפל אנשים הזה אל נפש המלך, בהתקשרות הנפש ממש מלב ונפש מעומקא דלבא לאין קץ. ואף אם לבו כלב האבן, המס יימס והיה למים ותשתפך נפשו כמים בכלות הנפש ממש לאהבת המלך.

והנה ככל הדברים האלה וככל החזיון הזה וגדול יתר מאד בכפלי כפליים לאין קץ עשה לנו אלוהינו כי לגדולתו אין חקר והוא ממלא את כל העולמות ובכל עולם והיכל, ריבוא רבבות מלאכים לאין קץ ותכלית (ולמרות זאת בחר בנו). וכולם לא נחשבים לגבוי ובטלים במציאות ממש כביטול דבור אחד ממש לגבי מהות הנפש המדברת ועצמותה בעוד שהיה דבורה עדיין במחשבתה או ברצון וחמדת הלב. וכולם שואלים איה מקום כבודו ועוניה מלא כל הארץ כבודו הם ישראל עמו (עם ישראל אומרים קדוש קדוש ומשתקקים את כולם). כי הניח הקדוש ברוך הוא את העליונים ואת התחתונים ולא בחר בכולם כי אם בישראל עמו והוציאם ממצרים ערות הארץ מקום הזוהמה והטומאה. והנה כמים הפנים אל הפנים, כמו שהקדוש ברוך הוא כביכול הניח וסילק לצדדין דרך משל את אורו הגדול הבלתי תכלית וגנו והסתירו בשלושה מיני צמצומים שונים והכל בשביל אהבת האדם התחתון להעלותו להשם, כי "אהבה דוחקת את הבשר".

על אחת כמה וכמה בכפלי כפליים לאין קץ, כי ראוי לאדם גם כן להניח ולעזוב כל אשר לו מנפש ועד בשר ולהפקיר הכל בשביל לדבקה בו יתברך בדביקה, השיקה וחפיצה ולא יהיה שום מונע מבית ומחוץ לא גוף (חום קור) ולא נפש (עצבות) ולא ממון (גם אם ייקח ממך הממון, עדיין תאהב אותו) ולא אשה (בטענות כאלה ואחרות) ובנים. נציין שכמובן הכל ביחס למדרגת האדם ויש הרבה להאריך בדברי הרב ואין זה המקום. אבל זה מה שהתכוון הספורנו, שהכל בטל בכדי להידבק בקב"ה. שום תאוה בעולם לא תעמוד בפני קיום המצוות! אם הקב"ה עזב הכל בכדי לקרב אותנו, לכן כמים לפנים אז גם עלינו לעזוב הכל בעבורו.

כיצד הדבר בא לידי ביטוי? פעם שאל המלאך המגיד את הבית יוסף, כיצד התורה מצווה לאהוב את השם, שנאמר: "ואהבת את ה'?" הרי אין דמיון בינו לבינו כלל ועיקר ועוד, כיצד יכול האדם לאהובו והוא אינו נראה? תירץ המלאך, עי"י שהאדם מקיים את המצוות בחפץ לב ושמחה, בחשק והתלהבות, הוא מחזק את הקשר והאהבה עם הקב"ה.

אדם שיתנפל על המצוות וישמח בהם, יריגש שיש לו זכות לקיים המצוות, מקיים את מצוות ואהבת!

זכינו והקב"ה כרת עמנו ברית, אנו עומדים לפני יום הדין והקב"ה רוצה לראות שהדברים הם לא מהשפה ולחוץ. וגם אם אין אנו בועטים בסוכה, לא תמיד אנתנו בשמחה וטוב לבב ואת זה מחפש הקב"ה.

יהי רצון שזוכה לקבל כוחות, חשק והתלהבות בקיום המצוות ונתקרב לבורא יתברך.